

LEGE nr. 289 din 24 iunie 2004

privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor, persoane fizice

EMITENT: PARLAMENTUL

PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL nr. 611 din 6 iulie 2004

Parlamentul României adopta prezenta lege.

ART. 1

Prezenta lege reglementează regimul juridic al contractelor de credit pentru consum, destinate consumatorilor.

ART. 2

În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) consumator - persoana fizică care, în cadrul contractelor reglementate de prezenta lege, acționează pentru realizarea unui drept sau a unui interes legitim din afară activității sale comerciale sau profesionale;

b) creditor - una sau mai multe persoane fizice ori juridice care, în cadrul activității profesionale ori de afaceri, acorda credite pentru consumatori;

c) contract de credit - actul juridic în temeiul căruia creditorul acorda sau se angajează să acorde, iar consumatorul accepta un credit în forma unui împrumut, a unei amânări a plății sau a altei facilități financiare similare;

d) costul total al creditului la consumator - toate costurile pe care consumatorul trebuie să le plătească pentru credit, inclusiv dobânda și celelalte cheltuieli;

e) dobânda anuală efectivă, denumită în continuare DAE costul total al creditului la consumator, exprimat în procent anual din valoarea creditului total acordat și calculat în conformitate cu art. 4;

f) documentație de credit - documentația care sta la baza unei convenții încheiate între creditor și o altă persoană pentru acordarea unui credit;

g) intermediar de credit - orice persoană fizică sau juridică care, în schimbul unui comision, acționează ca un intermediar prezentând sau oferind contracte de credit, realizând alte lucrări pregătitoare pentru asemenea contracte; comisionul poate fi plătit cu numerar sau prin orice alte instrumente financiare de plată uzuale.

ART. 3

(1) Prezenta lege nu se aplica:

a) contractelor de credit sau contractelor prin care se acorda creditele destinate în principal să permită achiziționarea sau menținerea drepturilor de proprietate asupra unui teren ori construcție realizată sau care urmează să fie realizată în baza unui proiect;

b) contractelor de credit acordate în scopul renovării, re consolidării sau îmbunătățirii unei construcții;

c) contractelor de închiriere, cu excepția contractelor care prevăd ca finalitate transferul titlului de proprietate către chiriaș;

d) contractelor de credit acordate ori puse la dispoziție fără plata de dobânzi sau de orice alte cheltuieli;

e) contractelor de credit care nu prevăd dobânzi, cu condiția ca consumatorul să accepte rambursarea creditului printr-o singură plată;

f) contractelor în care creditele sunt acordate sub forma de avans în cont curent (linii de credit) de către o instituție de credit sau o instituție financiară, altele decât cele acoperite printr-un instrument de plată tip carte de credit, sub rezerva informațiilor prevăzute la art. 9;

g) contractelor de credit pentru valori mai mici decât suma de 200 euro sau mai mari de 20.000 euro;

h) contractelor de credit la care consumatorul este obligat să ramburseze creditul într-un termen care nu depășește 3 luni;

i) contractelor de credit la care consumatorul este obligat să ramburseze creditul într-un număr maxim de patru plăți, într-o perioadă de cel mult 12 luni calculate de la data semnării contractului;

j) contractelor de credit care sunt acordate la costuri inferioare celor practicate pe piața sau stabilite prin negociere și care nu sunt oferite populației în general;

k) contractelor de credit sau prin care se angajează să acorde credit, garantate prin ipoteca asupra unui bun imobil, în măsura în care acestea nu sunt deja exceptate conform lit. a) și b), dispozițiile art. 5 aplicându-se în mod corespunzător;

l) contractelor încheiate în vederea prestării în mod continuu a unui serviciu privat sau public, conform cărora consumatorul are dreptul de a achita costul acestor servicii, pe perioada cât sunt furnizate, prin plăți eşalonate.

(2) Contractele de credit încheiate sub forma unui act autentificat de un notar public sunt excluse de la aplicarea prevederilor art. 9-15, în măsura în care drepturile consumatorilor nu sunt afectate.

ART. 4

(1) DAE, care face echivalența, la nivelul unui an, între valoarea curentă a tuturor angajamentelor sub forma unor împrumuturi, rambursări și cheltuieli existente sau viitoare, acceptate de către creditor și de beneficiarul creditului, se calculează în conformitate cu formula prevăzută în anexa nr. 2.

(2) Pentru calculul DAE se determină costul total al creditului la consumator astfel cum este definit la art. 2, cu excepția următoarelor costuri:

a) cheltuielile plătibile de împrumutat pentru nerespectarea unuia dintre angajamentele sale stipulate în contractul de credit;

b) costurile, altele decât prețul de cumpărare, în cazul cumpărării de bunuri sau servicii, pe care consumatorul este obligat să le plătească, indiferent dacă plata se face în numerar sau pe credit;

c) costurile necesare pentru transferul fondurilor și costurile de menținere a unui cont în care se înregistrează plățile efectuate cu titlu de rambursare a creditului, plata dobânzilor și a altor costuri, cu excepția cazului în care consumatorul nu dispune de libertate de alegere în materie și dacă aceste costuri sunt disproporționat de mari; aceasta prevedere nu se aplica la costurile pentru încasarea acestor rambursări sau plăți, indiferent dacă plata se face în numerar sau în alt mod;

d) costurile referitoare la cotizațiile datorate cu titlu de înscriere ca membru în asociații sau grupări și care rezulta din acorduri distincte de contractul de credit, chiar dacă aceste subscrieri influențează condițiile de credit;

e) cele legate de asigurări sau garanții; sunt însă incluse costurile destinate a asigura creditorului, în cazul decesului, invalidității, imbolnavirii sau somajului consumatorului, rambursarea unei sume egale sau inferioare valorii totale a creditului, inclusiv dobânzile care se aplica și alte costuri, și care sunt impuse de creditor ca o condiție pentru acordarea creditului.

(3) DAE se calculează în momentul încheierii contractului de credit, cu respectarea dispozițiilor art. 5.

(4) Calculul DAE se efectuează avându-se în vedere următoarele prezumții:

a) respectivul contract de credit va rămâne valabil pentru perioada prevăzută în contractul de credit, convenită de către părți;

b) părțile contractului își vor îndeplini obligațiile contractuale la termenele și la datele stipulate în contract.

(5) În cazul contractelor de credit care conțin clauze ce permit modificarea ratei dobânzii și a valorii sau nivelului altor costuri conținute în DAE, dar care nu pot fi cuantificate la data calculării, DAE se calculează prezumându-se ca aceste valori vor rămâne fixe și se vor aplica până la finalul contractului de credit.

(6) Pentru calcularea DAE pot fi luate în considerare următoarele ipoteze de calcul, după caz:

a) în cazul în care contractul nu stipulează o limită a creditului, valoarea creditului acordat se considera egală cu echivalentul în lei al sumei de 2.000 euro;

b) în cazul în care nu este stabilit un calendar de rambursare și dacă acesta nu reiese din clauzele contractului și din mijloacele de rambursare a creditului acordat, durata creditului va fi considerată ca fiind de un an;

c) dacă nu se specifică altfel, în cazul în care contractul prevede mai mult decât o singură dată de rambursare, creditul va fi acordat, iar rambursările se vor face la cea mai apropiată dată prevăzută în contract.

ART. 5

În orice anunț publicitar și în orice ofertă pentru un contract de credit destinat consumatorilor, afișate în locuri publice, prin care o persoană declară ca acordă un credit sau

intermediaza încheierea unui contract de credit și prin care se indica o dobânda sau orice alte cifre referitoare la costul creditului, trebuie să se menționeze DAE, în mod clar și inteligibil, și să se respecte prevederile [Legii nr. 148/2000](#) privind publicitatea, cu modificările și completările ulterioare. Scopul comercial al acestor informații trebuie să fie expus foarte clar, prin folosirea limbajului obișnuit.

ART. 6

Înainte de încheierea contractului, creditorul:

a) are obligația să prezinte contractele de credit pe care le oferă, tipul și suma totală a creditului cele mai adecvate, luând în calcul situația financiară a consumatorului, avantajele și dezavantajele asociate cu produsul propus, precum și scopul creditului;

b) trebuie să prezinte consumatorului informațiile exacte și complete necesare privind contractul de credit avut în vedere;

c) trebuie să informeze consumatorul despre documentația de credit necesară acordării unui credit, documentație care trebuie să cuprindă cel puțin:

1. situațiile financiare curente ale solicitantului de credit și ale oricărui garant al acestuia, inclusiv proiecția fluxurilor financiare pentru perioada de rambursare a creditului și de plata a dobânzilor;

2. o descriere a modalităților de garantare pentru plata integrala a datoriei și, după caz, o evaluare a bunurilor care fac obiectul garanției;

3. o descriere a condițiilor creditului, cuprinzând valoarea creditului, valoarea DAE, rata dobânzii, schema de rambursare și obiectivul debitorului sau scopul pentru care a solicitat creditul.

ART. 7

Contractele de credit vor fi redactate în scris, pe hârtie sau alt suport durabil, în cel puțin două exemplare, fiind remis câte un exemplar original fiecărei părți contractante.

ART. 8

Contractul de credit scris trebuie să includă cel puțin următoarele date:

a) numele și adresele părților contractante;

b) valoarea DAE;

c) o indicare a condițiilor în care poate fi modificată DAE. În cazul în care valoarea DAE nu poate fi stabilită, consumatorul trebuie să fie informat, prin contractul scris, în ceea ce privește elementele prevăzute la art. 9 alin. (1);

d) o listă cu valoarea, numărul și frecvența sau datele plăților pe care consumatorul trebuie să le efectueze pentru rambursarea creditului, precum și pentru dobânda și alte costuri. În cazul în care este posibil, va fi indicată, de asemenea, valoarea totală a plăților efectuate;

e) o listă a elementelor de cost prevăzute la art. 4 alin. (2) și care revin consumatorului, cu excepția costurilor datorate de consumator pentru nerespectarea unuia dintre angajamentele sale din contractul de credit, care nu sunt cuprinse în calculul

DAE, dar care cad în sarcina consumatorului în anumite condiții, precum și precizarea acestor condiții. În cazul în care valoarea exactă a acestor componente este cunoscută, o astfel de valoare trebuie să fie indicată. În caz contrar, trebuie să fie indicată o metoda de calcul sau, pe cât posibil, o cât mai realistă valoare estimativă;

f) documentația de credit specifică, stabilită de creditor;

g) prevederile art. 11;

h) celelalte condiții esențiale ale contractului de credit, inclusiv clauzele prevăzute în anexa nr. 1.

ART. 9

(1) În cazul contractelor de credit prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. f), consumatorul trebuie să fie informat, în scris, cel târziu în momentul încheierii contractului de credit, cu privire la:

a) plafonul creditului, dacă există;

b) dobânda anuală și costurile aplicabile de la data încheierii contractului de credit, precum și condițiile în care acestea pot fi modificate;

c) procedura prin care contractul de credit încetează.

(2) Consumatorul trebuie să fie informat, în scris, despre orice modificare survenită pe durata contractului de credit asupra dobânzii anuale sau a costurilor intervenite ulterior datei semnării contractului de credit, în momentul în care intervine această modificare. Această informare se face prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin intermediul unui extras de cont ce se furnizează consumatorului în mod gratuit.

(3) Informațiile scrise prevăzute la alin. (1) și (2) sunt furnizate consumatorului și în cazul descoperirilor de cont acceptate tacit, atunci când acestea se prelungesc peste o perioadă de 3 luni.

ART. 10

(1) În cazul contractelor de credit pentru achiziția de bunuri, dacă consumatorul nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale, creditorul poate apela la căile legale în vederea returnării bunurilor după expirarea unui termen suplimentar de 30 de zile de la data scadenței ultimei obligații de plată neonorate.

(2) În cadrul termenului suplimentar prevăzut la alin. (1), înainte de a apela la căile legale pentru returnarea bunurilor, creditorul are obligația de a notifica fără întârziere consumatorul, justificând decizia sa, și de a solicita acordul scris al acestuia privind returnarea bunului. Notificarea consumatorului se face prin scrisoare recomandată. Data poștei se considera data notificării.

(3) În cazul în care creditorul intră în posesia bunurilor, obligațiile dintre părți sunt astfel reglate încât să se asigure că repunerea în posesie nu atrage beneficii nejustificate. Aceste bunuri vor fi ridicate de vânzător, cu obligația acestuia de a restitui creditorului contravaloarea bunului respectiv.

ART. 11

(1) Consumatorul are dreptul sa achite anticipat, integral sau parțial, obligațiile sale rezultate din contractul de credit.

(2) În cazul achitării anticipate a obligațiilor sale contractuale, consumatorul are dreptul la o reducere echitabilă a costului creditului, stabilită proporțional cu perioada de utilizare a creditului respectiv.

ART. 12

(1) În cazul în care drepturile ce revin unui creditor printr-un contract de credit sunt cesionate unui terț, consumatorul are dreptul sa invoce împotriva terței persoane toate drepturile contractuale pe care le are la dispoziție împotriva creditorului inițial, inclusiv dreptul de compensare.

(2) Consumatorul nu poate fi obligat sa facă terței părți nici o plata suplimentară fata de cele stabilite prin contractul de credit inițial.

ART. 13

(1) În cazul oricărei creanțe a creditorului referitoare la contractul de credit, consumatorul poate sa facă plăți prin intermediul unor cambii sau bilete la ordin ori sa constituie o garanție prin aceste mijloace de plata ori prin cecuri, cu acordul părților contractante.

(2) O persoana care, prin încălcarea prevederilor alin. (1), primește o cambie sau un alt instrument de plata negociabil, nu poate folosi aceste instrumente.

ART. 14

(1) Dispozițiile prezentului articol se aplica în cazul cumpărării de produse sau al obținerii de servicii de la un furnizor cu îndeplinirea următoarelor condiții:

- a) consumatorul încheie un contract de credit cu o persoana, alta decât furnizorul de bunuri sau prestatorul de servicii;
- b) cel care acorda creditul și furnizorul de bunuri sau de servicii au în derulare un contract preexistent conform căruia se acorda credit în mod exclusiv clienților acestui furnizor;
- c) consumatorul prevăzut la lit. a) obține creditul în virtutea acestui contract preexistent.

(2) Pentru bunurile sau serviciile - obiect al contractului de credit - care nu sunt furnizate ori sunt furnizate parțial sau nu sunt în conformitate cu contractul încheiat pentru furnizarea lor, consumatorul nemulțumit poate notifica, în vederea remedierii deficiențelor, furnizorului și/sau creditorului, în termen de 15 zile de la data la care bunurile sau serviciile au fost livrate, respectiv prestate, ori de la care acestea trebuiau sa fie livrate sau furnizate. Data poștei este considerată data notificării.

(3) Furnizorul și creditorul vor fi răspunzători individual pentru despăgubirea consumatorului. Existența unui contract de credit nu va afecta în nici un fel drepturile consumatorului prevăzute de lege, pe care furnizorul de bunuri sau servicii cumpărate prin intermediul unui astfel de contract trebuie sa le respecte. Creditorul răspunde pentru despăgubirea consumatorului numai în limita contractului de credit, dacă acțiunile consumatorului împotriva furnizorului de bunuri au eșuat.

(4) Dispozițiile alin. (1)-(3) nu se aplica în situația în care operațiunea respectiva se referă la valori mai mici decât suma de 200 euro.

ART. 15

(1) Pentru exercitarea activității de creditare reglementate de prezenta lege, creditorii și intermediarii de credit trebuie să obțină în acest sens o autorizație oficială, în condițiile art. 22 alin. (2).

(2) Instituțiile de credit supuse unei proceduri de autorizare de către Banca Națională a României, potrivit legii, sunt exceptate de la prevederile alin. (1).

(3) După data aderării României la Uniunea Europeană nu se supun procedurii de autorizare prevăzute de prezenta lege:

a) sucursalele și reprezentatele creditorilor și intermediarilor de credit stabiliți într-un stat membru al Uniunii Europene sau Spațiului Economic European, care sunt abilitați în baza legislației acestor state să acorde credit de consum, respectiv să intermedieze încheierea contractelor de credit;

b) creditorii și intermediarii de credit, persoane fizice, stabiliți într-un stat membru al Uniunii Europene sau Spațiului Economic European și abilitați în baza legislației acestor state să acorde credit de consum, respectiv să intermedieze încheierea contractelor de credit.

(4) Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor și autoritatea competentă vor supraveghea și controla, individual sau în echipe mixte, activitățile creditorilor și intermediarilor de credite, potrivit competențelor stabilite prin actele normative în vigoare, după cum urmează:

a) Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor primește reclamațiile de la consumatori privind contractele de credit și condițiile de credit, instituie procedurile de procesare în vederea analizării reclamațiilor și de rezolvare pe cale amiabilă a litigiilor legate de consumatori privind contractele de credit și garanțiile aferente, oferă consultanța referitoare la acest aspect și aplică sancțiuni contravenționale pentru nerespectarea dispozițiilor prezentei legi;

b) autoritatea competentă va supraveghea îndeplinirea condițiilor legale pentru înregistrarea și emiterea autorizației pentru creditor sau pentru intermediarul de credit, după caz.

(5) În cazurile în care constată nerespectarea prevederilor legale privind autorizarea sau a prevederilor prezentei legi, autoritățile prevăzute la alin. (4) pot dispune retragerea autorizației, anularea autorizației, precum și orice măsuri care sunt necesare pentru limitarea prejudicierii intereselor economice ale consumatorilor, inclusiv obligarea creditorului la plata despăgubirilor rezultate din contract sau obligarea creditorului aflat în imposibilitatea respectării clauzelor contractuale de a transmite obligațiile sale către un terț. Calitatea de terț poate fi detinută numai de o persoană autorizată conform prevederilor alin. (1)-(3), precum și de o societate de asigurare.

ART. 16

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz.

(2) Contractele încheiate după data intrării în vigoare a prezentei legi, cu nerespectarea prevederilor acesteia, sunt nule de drept. Acțiunea în constatarea nulității poate fi introdusă de orice persoana interesată și se soluționează de instanța civilă competentă.

(3) Neîndeplinirea de către creditor a obligațiilor sale rezultate din contractul de credit conduce la nerecunoașterea garanțiilor.

ART. 17

(1) Constituie contravenții următoarele fapte și se sancționează după cum urmează:

a) nerespectarea dispozițiilor art. 4, 6, 8, 9 și 11, cu amenda de la 100.000.000 lei la 250.000.000 lei;

b) nerespectarea dispozițiilor art. 5, art. 14 alin. (3) și art. 15 alin. (1), cu amenda de la 50.000.000 lei la 100.000.000 lei.

(2) O dată cu sancțiunea principală a amenzii, agenții constatatori pot dispune următoarele sancțiuni complementare:

a) suspendarea autorizației de exercitare a activității de creditor sau de intermediar de credite;

b) retragerea autorizației de exercitare a activității de creditor sau de intermediar de credite;

c) anularea autorizației de exercitare a activității de creditor sau de intermediar de credite.

(3) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1) și (2) se fac de către reprezentanții împuterniciți ai Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, precum și de către reprezentanți ai autorității competente, după caz. În cazul instituțiilor de credit, constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1) și (2) se fac de către reprezentanții împuterniciți ai Băncii Naționale a României.

(4) Aplicarea sancțiunilor prevăzute în prezenta lege nu înlocuiește răspunderea penală sau civilă, după caz, a părților contractante.

(5) Sancțiunile contravenționale principale și complementare, precum și actele cu caracter administrativ emise în temeiul prezentei legi se pot contesta la instanțele de contencios administrativ competente.

(6) Prevederile [art. 32 alin. \(3\) teza întâi din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001](#) privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin [Legea nr. 180/2002](#), cu modificările ulterioare, nu sunt aplicabile.

ART. 18

(1) Orice dispoziție contrară prezentei legi, în scopul afectării drepturilor consumatorilor, este nulă.

(2) Consumatorii nu pot renunța la drepturile conferite prin prezenta lege.

(3) Prezenta lege se aplica și contractelor de credit încheiate în forme speciale, în particular prin repartizarea valorii creditului pe mai multe contracte.

(4) Prevederile contractuale suplimentare sau dispozițiile legale speciale prin care se conferă o mai mare protecție consumatorului se aplica în mod corespunzător.

ART. 19

Prevederile prezentei legi se completează cu dispozițiile [Legii nr. 58/1998](#) privind activitatea bancară, cu modificările și completările ulterioare, ale [Legii nr. 148/2000](#) privind publicitatea, cu modificările și completările ulterioare, ale [Ordonanței Guvernului nr. 21/1992](#) privind protecția consumatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale [Legii nr. 193/2000](#) privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori, cu modificările ulterioare, ale Codului penal, ale Codului comercial, precum și ale Codului civil, în măsura în care acestea nu conțin dispoziții contrare.

ART. 20

(1) În cazul în care părțile nu ajung la un acord de modificare a contractului de credit, oricare dintre acestea se poate adresa instanței judecătorești competente, care va decide.

(2) Orice creditor, de comun acord cu consumatorul, poate acorda facilități sau reesalonari la plata obligațiilor asumate.

(3) Dacă părțile nu rezolva pe cale amiabilă litigiile rezultate din contractul de credit, se pot adresa instanței de judecată.

ART. 21

Contractele aflate în derulare la data intrării în vigoare a prezentei legi își vor produce efectele până la data încetării lor, putând fi prelungite numai prin acordul ambelor părți asupra modificării termenilor din contractul de credit, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la acea dată.

ART. 22

(1) În aplicarea dispozițiilor prezentei legi, Banca Națională a României și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor pot emite norme metodologice sau instrucțiuni cu caracter normativ care se vor publica în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) În termen de 90 de zile de la publicarea prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, autoritatea competentă prevăzută la alin. (1), precum și modul de înregistrare și de autorizare vor fi stabilite prin hotărâre a Guvernului.

ART. 23

Anexele nr. 1-3 fac parte integrantă din prezenta lege.

ART. 24

(1) Prezenta lege transpune Directiva nr. [87/102/CEE](#) din 22 decembrie 1986 pentru armonizarea prevederilor legislative, administrative și de reglementare privind creditul pentru consum, publicată în Jurnalul Oficial al Comunității Europene (JOCE) nr. L42 din data de 12 februarie 1987, modificată și completată prin

Directiva nr. [90/88/CEE](#) din 22 februarie 1990 și Directiva nr. [98/7/CE](#) din 16 februarie 1998.

(2) Dispozițiile prezentei legi intra în vigoare la 6 luni de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(3) La data de 1 ianuarie 2007, dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. j) își încetează aplicabilitatea, acest termen putând fi prorogat numai după consultarea Comisiei Europene.